

Motion till riksdagen

1988/89:Ub750

av Birger Hagård och Göran Allmér (båda m)

Professors namn

Antalet ordinarie professorer för kompetenta och välmeriterade akademiska lärare och forskare är begränsat. Många kan inte få en välförtjänt befordran, kanske för att vederbörande råkar tillhöra "fel" åldersklass eller har valt ett ämne med stor konkurrens. Möjligheten att få en personlig professur eller en s.k. forskningsrådsprofessur är inte heller stor. Någon systematisk praxis för tilläggande av professors namn – en ofta uppskattad och för staten billig hedersbevisning – finns inte, utan detta sker ganska slumpmässigt. Under senare år har universiteten och högskolorna kunnat tillföras extern sakkunskap genom utnämningen av adjungerade professorer. Detta kan dock stundom uppfattas som orättvist av högskolelektorerna vid en institution, för vilka en sådan befordran inte står till buds.

I Sverige är en professorstitel oftast knuten till innehavet av en tjänst. Utomlands används den dock snarare som en kvalitetstitel. Svenska universitetslärare och forskare kommer således i ett visst underläge i internationella sammanhang. Det gäller såväl den anglosachsiska världen som Kontinentaleuropa. I samband med en ökad svensk Europaintegration, inte minst vad gäller universitetsvärlden, finns det anledning att anpassa den svenska professorstiteln till den internationellt gängse.

I andra sammanhang har erinrats om den i USA vanliga titulaturen, som är avsevärt generösare än den svenska. Samma förhållande råder också beträffande t.ex. Tyskland. I Förbundsrepubliken särskiljs tre olika klasser vid universiteten: 1) innehavaren av en s.k. planmässig lärostol eller ordinarie professor ("Ordinarius"); 2) "utomordentlig" eller extra ordinarie professor; 3) "ausserplanmässiger" professor utan lärostol. I Östtyskland upphävdes dessa skillnader 1968 till förmån för en tredelning i ordinarie professor, utomordentlig professor (utan lärostol) och honorärprofessor såsom lärarkraft med sidotjänst. I vissa av Förbundsrepublikens länder förekommer tidsförordnade assistentprofessorer, närmast motsvarande våra adjungerade professorer men internrekryterade. Dessutom kan professorstiteln förlänas som hedersbevisning, även till konstnärer.

Titeln "ausserplanmässiger" professor tilldelas professorskompetenta universitetslärare med mångårig tjänst. Antalet tjänsteår regleras enligt fast praxis, men det är inte fråga om någon honnörsbefordran vid pensionsavgången.

Liknande möjligheter borde erbjudas i Sverige. Det skulle också underlätta de svenska forskarnas och universitetslärarnas inträde i den europeiska forskargemenskapen. Regeringen bör föreslå riksdagen åtgärder i denna riktning.

Hemställan

Mot. 1988/89

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

Ub750

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i
motionen anförts om titelbefordran till professor.

Stockholm den 25 januari 1989

Birger Hagård (m)

Göran Allmér (m)